

KUTSESTANDARD

Perelepitaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Perelepitaja, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Perelepitaja pakub konfliktilahendusteenust kooselu ja perekonnaga seotud vaidlustes, sealhulgas abielulahutuse/ lahkumise ja lastega seonduvates teemades

Ta aitab eri seisukohtadel olevatel partneritel leida ja sõlmida mõlemaid osapooli rahuldavaid kokkuleppeid.

Perelepitaja, tase 6 juhib pooltevahelist läbirääkimisprotsessi, mille kaudu on osapooltel võimalik leida lahendusi erimeelsustele, kaasaarvatud kohtuprotsessi eel, ajal või järgselt. Ta loob läbirääkimise protsessiks toetava keskkonna (sh füüsiline keskkonna), soodustades osapoolte üksteisemõistmist, arusaamist ja koostööd ning kokkulepete leidmist, sh vanematel laste arengulisest vajadustest lähtuvate kokkulepete sõlmimist.

Perelepitaja teeb vajadusel koostööd kaaslepitajatega või teiste erialade spetsialistidega. Üldjuhul ta ei kaasa lapsi perelepitusprotsessi, ent valitava kompetentsi olemasolul võib ta seda.

Tema pädevust ületavate või suurenenud riskiga juhtumite puhul (nt vägivalda- või psüühikahäiretega seotud olukorrad) suunab osapooled kõrgema taseme perelepitaja või asjakohase teenuse poole.

Perelepitaja kutsealal on ka perelepitaja, tase 7 kutse, kes lisaks eelpool nimetatule on võimeline töötama ka eriti keerukate juhtumite (nt lähisuhtevägivald, psüühikahäirega laps/lapsevanem, vähese koostöösooviga paaridega, lapse võõrandamisjuhtumitega, erinevate kultuuri- ja religioossete vaadetega, erinevate vähemustega, piiri- ja kultuuri ülesed vaidlused) lahendamiseks. Tänu suuremale kogemusele kasutab ta mitmekesisemaid töömeetodeid ning juhendab kolleege ja tegeleb sihipäraselt valdkonna arendamisega.

A.2 Tööosad

A.2.1 Perelepituse kavandamine

A.2.2 Perelepituse läbiviimine

A.2.3 Enesehoiu tagamine

Valitavad tööosad

A.2.4 Laste vahetu kaasamine

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Perelepitajana töötamine eeldab kõrgharidust, soovitatavalt psühholoogia, sotsiaalteaduste või õigusteaduste erialalt, perelepitusalast väljaõpet ning töökogemust perelepitajana.

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Perelepitaja, lepitaja.

A.6 Tulevikuoskused

Perelepitaja töö eeldab pidevat erialast enesetäiendamist, osalemist koolitustel ja uute töövõtete õppimist. Oluline on tööpraktika kohandamine vastavalt uutele teadmistele, meetoditele ja perelepituse valdkonna arengule. Järjest tähtsamaks muutub digivahendite kasutamine perelepitusprotsessi ettevalmistamisel ja läbiviimisel, näiteks videokonferentside, failijagamise keskkondade ja turvaliste dokumendiplatvormide rakendamine. Perelepitaja töö nõuab oskust kasutada veebipõhiseid lahendusi osapooltega suhtlemisel ja dokumentide jagamisel, järgides

samal ajal andmekaitse nõudeid. Suurt tähtsust omandab reflekteerimisvõime ja eneseanalüüs, mis aitab õppida kogemustest, kohandada töövõtteid ning ennetada läbipõlemist.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste B.2 ning kohustuslike kompetentside B.3.1 - B.3.3 tõendamine. Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada valitav kompetents B.3.4.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Nõuded kutse taotlemisel

Töömaailma taotlejale

1. Kõrgharidus (soovitavalt psühholoogia, sotsiaalteaduste või õigusteaduste erialalt)
2. Perelepitusalane väljaõpe mahus vähemalt 160 akadeemilist tundi
3. Vähemalt kolme superviseeritud perelepitus juhtumi lahendi olemasolu

Nõuded kutse taastõendamisel

1. Eelnevalt omandatud perelepitaja, tase 6 kutse, mille kehtivuse lõppemisest ei ole möödas enam kui kaks aastat
 2. Töökogemus perelepitajana vähemalt viis aastat (sh töötanud vähemalt 10 juhtumiga)
 3. Läbitud mitmekülgseid perelepitusvaldkonnaga seotud täienduskoolitusi mahus vähemalt 20 akadeemilist tundi
- Kutse andmise korraldus, sh kutset taotleva isiku esitatavad dokumendid ja kutse taotleja kutsealase kompetentsuse hindamise viis ja vormid on reguleeritud perelepitaja kutsete andmise korras.

B.2 Perelepitaja, tase 6 üldoskused

Mõtlemisoskused

1. Allikakriitilisus - Analüüsib kasutatud infoallikaid ning rakendab asjakohast infot eesmärgipäraselt ja süsteemselt.
2. Terviklik mõtlemine - Väljendab oma seisukoha kindlalt ja hinnanguvabalt, aktsepteerib enese ja teiste vajadusi.

Enesejuhtimisoskused

3. Kutse-eetika ja konfidentsiaalsus - Järgib oma töös kutse-eetika põhimõtteid ning tagab oma klientide eraeluandmete ning protsessis selgunud informatsiooni konfidentsiaalsuse.
4. Õigusaktide tundmine - Järgib oma töös asjakohaseid õigusakte (nt perekonnaseadus, lepitusseadus, lastekaitseadus, tsiviilkohtumenetluse seadustik, sotsiaalhoolekande seadus).

Lävimisoskused

5. Suhete loomine ja hoidmine - Loob ja hoiab usalduslikke suhteid osapooltega perelepitusprotsessis.
6. Keeleoskus - kasutab oma töös peamist nõustamiskeelt korrektselt kõnes ja kirjas tasemel C1 (vt lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused) ning väljendab ennast arusaadavalt. Kasutab ühte võõrkeelt vähemalt tasemel B2
- osaoskuste mõistmine ja rääkimine osas ning tasemel B1 osaoskuse kirjutamine osas
7. Digioskused - Kasutab oma töös arvutit vastavalt arvuti digioskuste osaoskustele Info haldamine, Suhtlemine digikeskkondades, Sisuloomine ja Turvalisus (vt lisa 2 Digioskused).

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Perelepituse kavandamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad

1. Koondab, analüüsib ja hindab esialgset teavet lepitusvajaduse ja sobivuse kohta.
2. Annab kogutud teabe alusel osapooltele vajalikku tagasisidet ning juhtumi sobivuse korral pakub võimaluse koostööks; sõlmib koostöökokkuleppe.

3. Planeerib lepituspotsessi läbiviimise, lähtudes kogutud andmete analüüsist ja potsessi ülesehitusest; märkab osapoolte eripärasid, sh võimalikke vaimse tervise probleeme, ning arvestab neid potsessi kavandamisel, vajadusel kaasab sihipäraselt teisi spetsialiste.

4. Järgib perelepituspotsessis teiste spetsialistide kaasamisel andmekaitse- ja eetikanõudeid.

B.3.2 Perelepituse läbiviimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad

1. Tutvustab osapooltele perelepituspotsessi ülesehitust, eesmärki, ülesandeid ja põhielemente, lähtudes lepituspotsessi võimalusest ning teavitades osapooli nende õigustest potsessis.
2. Lepib osapooltega kokku potsessi reeglites, lähtudes suhtlemise heast tavast.
3. Kogub ja struktureerib osapooltele esitatavat teavet, prioritseerides lepituspotsessis käsitletavat teemat ning kasutades sobivaid intervjuerimistehnikaid ja arvestades perekonna ning lähisuhete psühholoogiat, sh kriisi-, kaotus- ja lapsepsühholoogia eripärasid.
4. Selgitab välja osapoolte erimeelsuste põhjused ja võimalikud lahendused, kasutades kontaktloomise ja -hoidmise võtteid, suhtlemise psühholoogiat ning suunab osapooli omavahelisele koostööle.
5. Juhib perelepituspotsessi laste heaolu fookuses, arvestades täiskasvanute võimalusi ja laste vajadusi.
6. Juhib ja vahendab osapoolte läbirääkimisi, rakendades potsessi- ja konfliktijuhtimise meetodeid, perelepitumudeleid ning suhtlemis- ja motivatsioonipsühholoogia põhimõtteid.
7. Soodustab osapoolte koostööd ja loovate lahenduste leidmist ning annab vajadusel koduseid ülesandeid kokkulepete ettevalmistamiseks.
8. Analüüsib osapooltega perelepituse potsessi tulemuslikkust, sõnastab järeldused ning vajadusel kinnitab kokkulepped, arvestades kehtivat õigust.

B.3.3 Enesehoiu tagamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad

1. Osaleb regulaarselt supervisioonis või kovisioonis, ennetamaks läbipõlemist ning arendamaks reflekteerimisvõimet.
2. Kasutab ennetavaid enesehoiupraktikaid vaimse tervise säilitamiseks.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada valitav kompetents B.3.4.

B.3.4 Laste vahetu kaasamine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad

1. Analüüsib lapse kaasamise otstarbekust lepituspotsessi keerukates olukordades, arvestades lapse parimat huvi, arengutaset ning kaasamise mõju lapse heaolule.
2. Selgitab lapsevanematele lapse kaasamise vajalikkust ja õigust osaleda perelepituspotsessis ning võimalusel sellest keelduda, tagades lapse vabatahtliku osalemise.
3. Kaasab lapse mõlema vanema nõusolekul perelepituspotsessi ning valmistab vanemaid ja last ette osalemiseks, arvestades osapoolte eripärade ja vajadustega.
4. Kasutab lapse küsitlemisel eakohaseid ja lapsekeskseid küsitlemistehnikaid ning analüüsib lapse arvamust ja vajadusi lepituspotsessi kontekstis.
5. Analüüsib ja üldistab lapse kaasamisel saadud teavet ning vahendab osapooltele vaid asjakohast infot, järgides eetika- ja konfidentsiaalsusnõudeid.
6. Nõustab vanemaid, kuidas toetada last lepituspotsessi ajal ja pärast kokkulepete sõlmimist, kohandades lapse kaasamisel saadud infot pere ja lapse eripäradele ning võttes arvesse lapse õigusi.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile

1. Kutsestandardi tähis kutseregistris

25-13112025-2.1/5k

2. Kutsestandardi koostajad	Anneli Liivamägi-Hitrov, OÜ Psychconsulting/Eesti Lepitajate Ühing Helle Niit, Eesti Lepitajate Ühing Helen Hääl, Advokaadibüroo Concordia/Eesti Lepitajate Ühing Kadri Pettai, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet Kadri Kääk, Sotsiaalkindlustusamet Mare Merimaa, Tallinna Ülikool Ruth Juhanson, Eesti Perelepitajate Koda Tuuli Möistlik, Lepitus ja Supervisioon OÜ/Eesti Lepitajate Ühing
3. Kutsestandardi kinnitaja	Sotsiaalhoolekande Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	34
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	13.11.2025
6. Kutsestandardi kehtib kuni	12.11.2030
7. Kutsestandardi versiooni number	5
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2635 Sotsiaaltöötajad ja nõustajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Family Mediator EstQF level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Digipädevuste enesehindamise skaala	